

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 7 februari 1901, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 3 och 18 §§ i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning.

Genom en den 21de december sistlidet år aflåten proposition, n:o 10, hvilken af båda kamrarne blifvit till lagutskottet hänvisad, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse af 3 och 18 §§ i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning.

Härigenom förordnas, att 3 och 18 §§ i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Har medlem af svenska kyrkan omfattat främmande kristen lära och vill fördenskull ur kyrkan utträda; gifve personligen sin afsigt till känna för kyrkoherden i den församling han tillhör; uppgifve ock det

trossamfund, hvartill han vill öfvergå. Framhärdar han i sin afsigt; inställe sig, sedan minst två månader förflutit, åter personligen hos kyrkoherden samt anmäle sig till utträde ur kyrkan; och göre kyrkoherden derom anteckning i kyrkoboken. Ej må någon på grund af aumälan, som skett innan han fyllt aderton år, anses från svenska kyrkan skild.

I främmande församling må ej någon från svenska kyrkan upptagas, innan han i nu stadgade ordning ur kyrkan utträdt.

18 §.

Upptager främmande församlings föreståndare eller prest i strid emot denna förordnings föreskrifter i sin församling någon från svenska kyrkan, eller underlåter han eljest att iakttaga hvad honom enligt denna förordning åligger, eller gör han, i afseende på honom åliggande anteckningar i kyrkobok angående borgerliga förhållanden eller meddelande af embetsvis derom, sig skyldig till fel eller försummelse, som kan medföra kränkning af allmän eller enskild rätt; dömes till böter från och med fem till och med ett tusen riksdaler eller fängelse i högst sex månader.

Viger främmande trossamfunds prest dem, hvilkas äktenskap för laga hinder återgå måste, eller utan att laga lysning till äktenskap föregått; straffes med fängelse i högst sex månader eller böter, högst ett tusen riksdaler.

Ifrågavarande proposition är föranledd af kyrkomötets skrifvelse till Konungen den 11 oktober 1898, deruti kyrkomötet anhöll, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga nödiga lagstiftningsåtgärder till förekommande deraf, att främmande religionssamfunds prest eller föreståndare i sitt samfund upptoge medlem af svenska kyrkan, innan denne, genom fullgörande af föreskrifterna i 3 § af gällande dissenterlag, i laga ordning utträdt ur denna kyrka.

För vinnande af det utaf kyrkomötet sålunda uttalade önskemål har uti propositionen föreslagits dels att till dissenterlagens 3 § foga ett tillägg, innefattande uttryckligt förbud för främmande församlings föreståndare eller prest att i sin församling upptaga medlem af svenska kyrkan, innan denne i stadgad ordning ur kyrkan utträdt, dels ock omredigering af 18 § i syfte att göra de i paragrafens första moment

inrymda straffbestämmelserna tillämpliga jemväl å öfverträdelse af berörda förbud. Det i propositionen innefattade lagförslaget betecknar emellertid i fråga om 3 § en ytterligare skiljaktighet från nuvarande lydelsen af nämnda paragraf, ity att lagförslaget stadgar skyldighet för den, som vill ur svenska kyrkan utträda, att *vid personligt besök* hos vederbörande kyrkherde gifva denna sin afsigt till känna, medan enligt paragrafens nuvarande lydelse det är lemnadt vederbörande fritt att fullgöra detta åliggande på sätt honom lämpligast synes. Ändamålet med den sålunda föreslagna ändringen angifves uti det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll vara att bereda presterskapet ett väsentligen ökad tillfälle att meddela de upplysningar och den undervisning, som redan i nu gällande bestämmelser förutsättes kunna vara påkallade.

Utskottet kan emellertid ej finna sistberörda ändring behöflig och välbetänkt. Presterskapet har redan genom nu gällande stadganden tillförsäkrats möjlighet att samtala med och meddela undervisning åt den utträdessökande, ity att denne är pliktig att personligen inställa sig hos kyrkoherden för att fullgöra sin slutliga anmälan om utträde ur svenska kyrkan, och en föreskrift om ytterligare ett personligt besök hos kyrkoherden skulle därför, enligt utskottet förmenande, utan att vara af verkligt behof förestafvad komma att i många fall medföra obehag för den utträdessökande och äfven för presterskapet. Kyrkomötet har ej heller uti sin skrifvelse ifrågasatt någon sådan ändring i dissenterlagen som den nu omhandlade, utan är propositionen i denna del föranledd af en hemställan från ledamöter i ett enda domkapitel. Utskottet har på dessa grunder funnit nuvarande stadganden om tillvägagångssättet för vinnande af utträde ur statskyrkan böra oförändrade bibehållas.

Deremot anser utskottet fullgiltiga skäl föreligga för ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition i öfrigt. Det kan, enligt utskottets åsigt, ej anses förenligt med god kyrklig ordning, att en person, medan han ännu qvarstår såsom medlem af svenska kyrkan, blifver i främmande församling upptagen, och en sådan anordning är derjemte egnad att framkalla åtskilliga förvecklingar i fråga om rent borgerliga förhållanden. Genom det ifrågasatta förbudet att i främmande församling upptaga medlem af svenska kyrkan, innan han ur kyrkan utträdt, begränsas ej i någon mån dissenters hittills medgifna frihet att ur svenska kyrkan utträda, och stadgandet innebär allenast en ordningsföreskrift.

Med stöd af hvad sålunda anförts, får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen, under förklarande att Kongl. Maj:ts föreliggande proposition ej kan i oförändradt skick godkännas, måtte för sin del antaga följande

L a g

om ändrad lydelse af 3 och 18 §§ i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning.

Härigenom förordnas, att 3 och 18 §§ i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Har medlem af svenska kyrkan omfattat främmande kristen lära och vill fördenskull ur kyrkan utträda; gifve sin afsigt tillkänna för kyrkoherden i den församling han tillhör; uppgifve ock det trossamfund, hvartill han vill öfvergå. Framhärdar han i sin afsigt; inställe sig, sedan minst två månader förflutit, personligen hos kyrkoherden samt anmäle sig till utträde ur kyrkan; och göre kyrkoherden derom anteckning i kyrkoboken. Ej må någon på prund af anmälan, som skett innan han fyllt aderton år, anses från svenska kyrkan skild.

I främmande församling må ej någon från svenska kyrkan upptagas, innan han i nu stadgade ordning ur kyrkan utträdt.

18 §.

Upptager främmande församlings föreståndare eller prest i strid emot denna förordnings föreskrifter i sin församling någon från svenska kyrkan, eller underlåter han eljest att iakttaga hvad honom enligt denna förordning åligger, eller gör han, i afseende på honom åliggande anteckningar i kyrkobok angående borgerliga förhållanden eller meddelande af embetsbevis derom, sig skyldig till fel eller försummelse, som kan medföra kränkning af allmän eller enskild rätt; dömes till böter från och med fem till och med ett tusen riksdaler eller fängelse i högst sex månader.

Viger främmande trossamfunds prest dem, hvilkas äktenskap för laga hinder återgå måste, eller utan

att laga lysning till äktenskap föregått; straffes med fängelse i högst sex månader eller böter, högst ett tusen riksdaler.

Stockholm den 7 februari 1901.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservationer:

af herrar *Zetterstrand, Nilsson, F. Andersson, Jansson* och *Lindhagen*, hvilka ansett, att utskottet bort afstyrka bifall till föreliggande proposition; dervid herr *Lindhagen* till stöd för sin uppfattning anført:

»Visserligen har man nog, och detta på goda grunder, förutsatt, att medlemskap i ett redan bildadt främmande trossamfund i de flesta fall ej skall ifrågakomma utan att utträde ur svenska kyrkan föregått. Deraf följer emellertid ej, att detta måste i sjelfva lagen stadgas såsom en ovilkorlig föreskrift. Den frihet, som här i viss mån lemnats, synes tvärt om vara påkallad af den ställning svenska kyrkan allt hitintills velat intaga såsom icke blott ett slutet kyrkosamfund, utan lika mycket en borgerlig inrättning, som gör gällande anspråk att för sitt ändamål direkt eller indirekt påkalla medverkan af samtliga medborgare inom samhället.

Vill man nemligen nu under alla förhållanden förbjuda medlem af svenska kyrkan att samtidigt tillhöra främmande trossamfund, utan att tillika undanrödjas andra motsägelser, som äro en följd af kyrkans nämnda dubbelställning, så framkallas derigenom, såvidt jag förstår, till kyrkans egen skada en ännu större saklig oordning, än förut varit rådande. Oförenligheten mellan svenska kyrkans bestämda föresats att behålla inom sig de religiöst indifferent och hennes sålunda ådagalagda önskan att visa bort personer med framträdande kristet sinnelag skall komma att framstå i en synnerligen bjert dager. Och det städse återkommande spørsmålet, hvarför främmande trosbekännare ändock böra fortfarande deltaga i utgifterna för upprätthållandet af svenska kyrkans ekonomi, måste under sådana förhållanden med ännu större kraft göra sig gällande.

Det är emellertid påtagligt, att man ej vill genomföra en sådan anordning, som bör vara egnad att i sin mån undergräfvat svenska kyrkans anseende, blott för att förebygga de oväsentliga formella förvecklingar i rent borgerliga förhållanden, som man anser med den nuvarande anordningen kunna i ett eller annat fall inträffa, men dock ännu ej haft någon erfarenhet af.

Af den i kyrkomötet väckta motionen och kyrkomötets deraf föranledda beslut framgår också, att den ifrågasatta lagändringen närmast afsett att bereda ökade möjligheter för vederbörande kyrkoherde att »medelst undervisning och förmaning i själavårdande syfte inverka på den, som står i beredskap att öfvergifva» svenska kyrkan samt sålunda »förebygga utträde ur svenska kyrkan utan mogen och allvarlig öfverläggning». Frågan gäller följaktligen att befordra presterskapets inverkan i syfte att förhindra utträde ur svenska kyrkan, hvartill det nya ovilkorliga förbudet för främmande trosbekännare att kunna der kvarstå äfven i och för sig möjligen kan blifva verksamt. Men en dylik i svenska kyrkans förmenta intresse ensidigt vidtagen åtgärd är någonting helt annat än en blott ordningsföreskrift. Den förer frågan omedelbart in på de ömtåligaste spörsmålen inom ifrågavarande lagstiftningsområde och söker der i sin mån göra gällande en ståndpunkt, hvilken står i strid mot de enligt min uppfattning berättigade och med svenska kyrkans verkliga fördel förenliga reformkrafven, som framställas af dem, hvilka af sin öfvertygelse föranledas att påyrka ökad lättnad för utträde ur svenska kyrkan.

På grund häraf och med åberopande af lagutskottets uttalande om den föreslagna lydelsen af 3 § 1 mom. i lagförslaget hemställer jag, att Riksdagen måtte finna Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition ej kunna bifallas.»

samt af herr *Hedenstierna*, hvilken ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition oförändrad.

Herrar *Trygger* och *Leman* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.